

De wereld van de waterschappen

Statenlidnu

Meindert Smallenbroek
Algemeen directeur
Unie van Waterschappen

22 juni 2023



Oudste bestuurslaag van Nederland











Taken waterschappen

- Waterveiligheid
- Watersysteem
- Waterkwaliteit

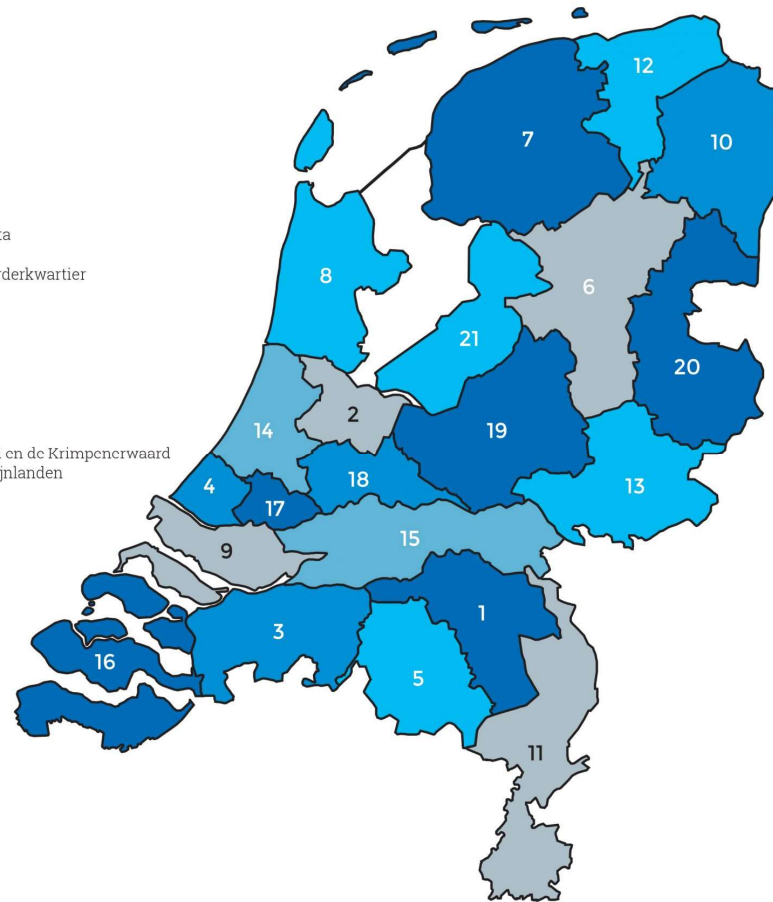




 UNIE VAN
WATERSCHAPPEN

LEGENDA

1. Waterschap Aa en Maas
2. Waterschap Amstel, Gooi en Vecht
3. Waterschap Brabantse Delta
4. Hoogheemraadschap van Delfland
5. Waterschap De Dommel
6. Waterschap Drents Overijsselse Delta
7. Wetterskip Fryslân
8. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
9. Waterschap Hollandse Delta
10. Waterschap Hunze en Aa's
11. Waterschap Limburg
12. Waterschap Noorderzijlvest
13. Waterschap Rijn en IJssel
14. Hoogheemraadschap van Rijnland
15. Waterschap Rivierenland
16. Waterschap Scheldestromen
17. Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
18. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
19. Waterschap Vallei en Veluwe
20. Waterschap Vechtstromen
21. Waterschap Zuiderzeeland



Waterschapsbesturen, verkiezingen, collegevorming en geborgde zetels



Formele relatie waterschappen en provincies (1)

- Provincie gaat over opheffing, instelling en reglementering van het waterschap
- Provincie houdt interbestuurlijk toezicht op waterschap, samen met rijksoverheid
- Grondwet (1848), Waterschapswet (1992) en Waterwet (2009)
- Meeste provinciale waterschapsreglementen tellen nog maar enkele pagina's, want meeste staat al in Waterschapswet

Formele relatie waterschappen en provincies (2)

- Provinciaal toezicht op waterschappen is met schaalvergroting waterschappen sterk gewijzigd. *Preventief toezicht* (goedkeuring) voor waterschapsbesluiten (begroting, belastingverordening, keur, peilbesluit e.d.) vrijwel verdwenen
- Provincie kan waterschap wel aanwijzing geven (*positief toezicht*), net als minister. Met Omgevingswet worden dit instructies
- Met *repressief toezicht* kan provincie besluiten van waterschap vernietigen. Komt nauwelijks voor en is vooral stok achter de deur. Onder Omgevingswet krijgt ook rijksoverheid deze bevoegdheid

Klimaatverandering



Klimaatverandering wordt steeds concreter...

- **Extreem droge zomers 2018, 2019, 2020 & 2022 (& 2023...?)**

Grote schade landbouw en natuur

Hoog Nederland: verdroging

Laag Nederland: verzilting

- **Extreme wateroverlast 2021**

Grote schade in Limburg en omgeving



Grenzen van het watersysteem bereikt: de watertransitie

- Water is schaars goed
- Tijd van pappen en nathouden is voorbij
- Omslag naar klimaatbestendig water- en landgebruik
- Om Nederland de komende eeuwen leefbaar te houden



Watertransitie

- Water vasthouden
- Water beter verdelen
- Zuinig omgaan met water
- Goede water- en bodemkwaliteit
- Naar een natuurlijke dynamiek in watersystemen

Ofwel: water en bodem sturend voor de ruimtelijke keuzes

Water en Bodem weer sturend bij ruimtelijke keuzes

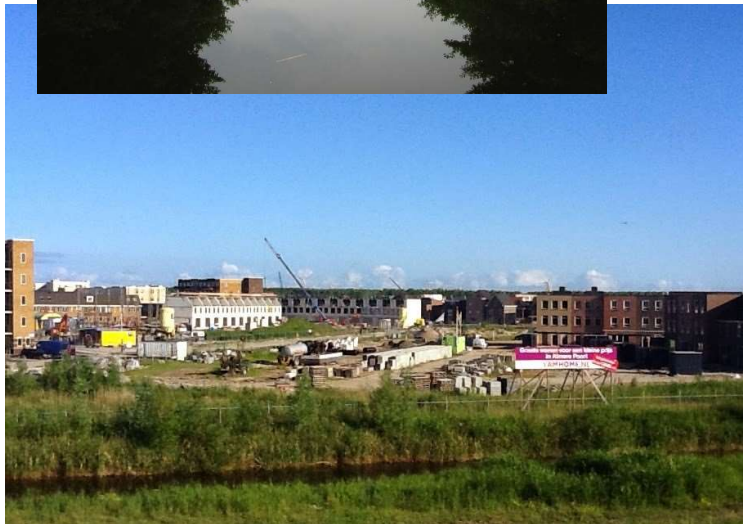
- Coalitieakkoord 2021
- Water en Bodem kaderstellend voor keuzes in fysieke leefomgeving. “Niet alles kan overal”
- Landelijke kaders die toepasbaar zijn op regionale situatie om richting te geven aan brede gebiedsprogramma’s van provincies (zoals bij NPLG)
- Voorkom afwentelen problemen op andere gebieden, naar de toekomst of van privaat naar publiek
- Einde maakbaarheid: aanpassen en accepteren is nodig



Voorbeelden van richtinggevende keuzes:

- Creëer waar nodig extra ruimte voor dijkversterkingen met ruimere ‘profielen van vrije ruimte’
- Richt regionale watersystemen met de omgeving klimaatrobust en toekomstbestendig in.
- Grondwaterpeilbeheer diepe veenpakketten: grondwaterstand naar 20 - 40 cm onder maaiveld vóór 2030.
- Houd water vast in de bodem voor voldoende water en herstel natuur.
- Voor kwetsbare locaties geldt een “nee, tenzij” principe: niet bouwen op zeer kwetsbare plekken tenzij er anders (of tijdelijk) gebouwd wordt, zodat er niet afgewenteld wordt en klimaateffecten op te vangen zijn.

Vergt ingrijpende keuzes...



Provincies en waterschap kunnen niet zonder elkaar!



